

Felisa Arrazola Isasmendi
Legazpi, Gipuzkoa (1907)

Aurkibidea

Biografia

Araotzen jaioa, bi urterekin ekarri zuten Legazpira. Gazte-gaztetatik umezain eta neskame ibili zen, eta Patricio Etxeberria lantegian ere egin zuen lan hainbat urtez. Aizkorri kalean bizi izan da.

Zintak

LGA-003

- **Proiektua:** Dialektologia-EHU
- **Elkarrizketatzailea(k):** Erzilla, Arantxa
- **Data:** 1988-07-10
- **Iraupena:** 31 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea:** Zuazo Zelaieta, Koldo

Pasarteak

1. Aita hil zenetik lan eta lan

- **Erref:** LGA-003/001
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:42
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Felisa Arrazola Isasmendi Araotzen jaio zen 1907an. 2 urte zituela ekarri zuten Legazpira. Aita 6 urterekin hil zitzaion eta ume-zain ibili izan da beti. 11 urterekin neskame egon zen familia baten. 16 urterekin fabrika ibili zen 5 hilabetez, baina handik irten eta neskame joan zen Gasteizera. Bi urte egin ostean berriz itzuli eta fabrika jarraitu zuen lanean.

2. Dantza lotua eginez gero kongregaziotik kanpora

- **Erref:** LGA-003/002
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:01:42. **Bukatu:** 00:03:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

Lagunekin erromeriara joaten zen Oñati aldera, Brinkolara, Gabiriara... baina beti oinez. Iluntzerako ("aimetarako") etxera bueltatu behar izaten zuten. Nagusiagoak zirenean Zumarragara joaten ziren jaietara. Han dantza eginez gero kongregaziotik kanpora botatzen zituzten eta berriz kongregazioan onartzeko erreguka ibiltzen ziren.

3. Garizuman sokasaltoan edo kalderonketan jolasten zuten

- **Erref:** LGA-003/003
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:03:30. **Bukatu:** 00:05:56

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Jolasak. Garizuman sokasaltoan eta "kalderonketan" jolasten zuten. Nola egiten zuten "kalderonketan". Txirikila zer den. Handi egin eta gero ere horretan jolasten ziren, arkumea nork ordainduko jokatzen zuten. Beste jolas bat: zulo bat egin bazter baten eta intxaurrak botatzen. Tortolosean. Lehen ez zegoen aukerarik baina pozik izaten ziren.

4. Dantza lotua eginez gero kongregaziotik kanpora

- **Erref:** LGA-003/004
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:05:56. **Bukatu:** 00:06:46

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak

Laburpena:

Kontuz ibili behar izaten ziren dantza egiterakoan, jendea zaintzen egoten zen eta gero serorei abisatzeko. Dantza solteak ez zuen arriskurik; lotuan egitea bekatua zen.

5. Zumarragatik etxerakoan galdu zeneko anekdota

- **Erref:** LGA-003/005
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:06:46. **Bukatu:** 00:08:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

6 urte zituela, gurasoekin Zumarragara joan zen feriara. Handik etxerakoan, gurdi bati heldu zion; eta, konturatu gabe, Legazpira beharrian, Antzuolara joan zen. Legazpin ez zegoela konturatzean, negarrez hasi zen eta Antzuolako bikote batek eraman zuen Legazpiko bidegurutzera. Han, Legazpiko ezagun batzuk tokatu ziren parean eta haiek lagundu zioten etxera.

6. Goizetan eskolara eta arratsaldetan ume-zain

- **Erref:** LGA-003/006
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:08:55. **Bukatu:** 00:10:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

6 urterekin aita hil zenean Oñatiko baserri batera eraman zuten osaba-izebenera eta bertan ibili zen eskolan. Gauza oinarritzakoak ikasi zituen bertan. Itulan ere ibiltzen zen lehengusuekin. Urtebete egin zuen Oñatin eta berriz Legazpira etorri zen. Goizetan eskolara joaten zen eta arratsaldetan ume-zain ibiltzen zen.

7. Amaren inguruko anekdota; gogor lan egin behar izan zuten

- **Erref:** LGA-003/007
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:10:10. **Bukatu:** 00:12:06

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Euren amaren inguruko anekdota. Bere ezagun bat harrituta geratu zen amak zenbat lan egiten zituen batera ikusita. Ama alarguna zenez, lan egin behar izan zuten anai-arreba guztiek ume-umetatik. Anaiak 10 urte zituen aita hil zenean, eta fabrikara joan behar izan zuen lanera.

8. Senarra gerratik itzuli arte lan egin behar familia aurrera ateratzeko

- **Erref:** LGA-003/008
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:12:06. **Bukatu:** 00:14:06

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Neska eta mutil ibiltzen ziren kuadrillan. 1931n ezkondu zen. Gerra etorri zenean, senarra frontera joan zen; bera 3 umerekin eta diru gabe geratu zen. Geroago, min hartu zuen berak, eta ohean egon zen hilabetez. Gizona gerratik itzuli arte lanean ibili behar izan zuen, 5 pertsona zituen etxean-eta: ama eta 3 seme-alabak.

9. Neke handia zuen gari-jotzeak

- **Erref:** LGA-003/010
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:16:08. **Bukatu:** 00:18:10

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Garia
- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Baserritarrek izan ez arren lan ugari egin izan dute baserrian: garia erein, garbitu, jo; belarra ihartu, artoa sartu... Garia eskuz jotzen zuten. Gariarekin metak eta mutxurioak egiten ziren soroan. Gero jo behar zenean handik bizkarrean hartu eta baserrira eramane. Lanak bukatu ostean merienda ematen zieten: gazta, arroz-esnea...

10. Indabak jaten zituzten egunero

- **Erref:** LGA-003/011
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:18:10. **Bukatu:** 00:18:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Etxean denek ontzi batetik jaten zuten. Indabak jaten zituzten egunero. Urdai zati bat sartzen zitzaion lapikoari eta hura jaten zuten gainean zatiak eginda. Postrea: sagarrak.

11. Alfonso XIII. ikusi zuen Amaran

- **Erref:** LGA-003/012
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:18:55. **Bukatu:** 00:21:10

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Kanpora egin izan dituen bidaiak: Donostiara lehenbiziko aldiz lan egiten zuen etxekoek eraman zuten 12 urte ingururekin hondartza ikus zezan. Beste behin amak lan egiten zuen lekura joan zen langileekin batera Alfonso XIII. ikustera (inaugurazioa zen). Beste behin Pasaiaiko portua ikustera joan ziren bazkaria hartuta. Urolako trena inauguratu zenean ere erregea hurbil izan omen zuten.

12. Oñatira egun-pasa oinez

- **Erref:** LGA-003/013
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:21:10. **Bukatu:** 00:22:05

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Gaztetan asko joaten ziren Oñati aldera, Corpuetan, San Migelen buelta ikustera... Oinez egiten zuten joan-etorria. Bide-ertzak marrubiz josita egoten omen ziren. Bidezidorra nondik zegoen.

13. Apaizari emandako erantzunaren inguruko anekdota

- **Erref:** LGA-003/014
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:22:05. **Bukatu:** 00:23:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Pazkoakoa egiteko txartel bat behar izaten zuten eta hura lortzeko apaizarengana joan behar dotrina ondo ikasita. Jose Antonio Larrea bikario zegamarra zegoen Legazpin garai batean eta harengana joan zen bere lagun bat. Apaizak zenbat jainko dauden galdetu zion. Honen inguruko anekdota.

14. Umea izandakoan salda eta esnea emakumeentzat; oiloa senarrarentzat

- **Erref:** LGA-003/015
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:23:00. **Bukatu:** 00:23:54

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Lehenago umea izaten zenean salda eta esnea ematen zitzaion emakumeari eta oiloa senarrarentzat. Ohetik jaikitzerakoan poliki-poliki hasten ziren, baina gero lanean hasitakoan gauza guztiak eurak egin behar izaten zituzten.

15. Belarren izenak; bakoitzaren erabilera

- **Erref:** LGA-003/018
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:26:00. **Bukatu:** 00:29:32

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

Santa Marina egunean egin zituen ibiliak. Pasira egin zuen Biurrainetik eta poltsakada belar (miura, milorria...) bildu zituen. Ondoren etxean lehortzen jarri zituen. Intxusa, azalbuztana, llanten, malba, kardua, iodo belarra eta asuna bost litro uretan egosita prestatzen den nahastea zirkulazioarentzat. Belar asko hartzen omen ditu. Hainbat belarren izenak eta zertarako diren. Noiz bildu behar den belar bakoitza. Tentsioa erregulatzeko ze belar nahastu behar diren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com